

Elise Farstad Djupedal

Teksten sto på trykk i Klassekampen 12. juni 2023. Gjengir teksten i fulltekst her. Klassekampen er orientert om at dere vil publisere innspillet, så det er ok.

Hvor blir pengene av?

Skolens kvalitetsvurderingssystem er oppe til vurdering. I januar overleverte utvalgsleder Tine Prøitz kvalitetsutviklingsutvalgets delrapport om skolens kvalitetsvurderingssystem (NOU 2023: 1). I påvente av hovedrapporten som kommer til høsten, har utvalget bedt om innspill. Mitt innspill handler om at vi trenger kunnskap om kvalitetens pris: hva koster kvalitetsvurderingssystemet i tid og penger?

Kvalitetsvurderingssystemet (NKVS) er et lappeteppes av prøver, verktøy og datakilder som har vokst siden tusenårsskiftet. Mange har hørt om PISA, elevundersøkelsen og nasjonale prøver, færre har hørt om GSI og Reflex.

Et av utvalgets bidrag er at de viser hva NKVS rent faktisk består av. Det er et statlig initiert og drifta system, men et av funnene er at det finnes mange prøver og verktøy på kommunalt plan som er lagt oppå statlige satsinger.

I et kort kapittel om hva NKVS koster, understreker utvalget at det at det ikke finnes en samlet oversikt over kostnadene. De presenterer likevel noen tall. Som at eksamen, nasjonale prøver og obligatoriske kartleggingsprøver i lesing og regning er beregna til en årlig kostnad på 2,6 milliarder kroner.

Stykkprisen på noen av prøvene nevnes også. Nasjonale prøver koster om lag 1000 kroner for hver enkeltbesvarelse en elev gjennomfører, mens tallet for eksamen er alt fra 1700 til 6000 kroner.

Kapittelet om økonomi er mangelfullt. Mange tall er utelatt. Kommunale innkjøp av prøver og verktøy nevnes eksempelvis ikke. Det er heller ingen samla oversikt der kostnadene er summert.

Når et av utvalgets funn er at systemet er mye større og mer uoversiktlig enn det vi var klar over, betyr det mest sannsynlig at utgiftene er høye. Mye tyder på at systemet koster mange milliarder hvert år. Hvorfor er ikke ikke departementet og utvalget mer interessert i økonomien i NKVS?

Tid er også penger. Jeg savner et anslag over tidsbruken på statlig, kommunalt og lokalt nivå. Da mener jeg tidsbruk i departement, direktorat, i kommuner og på skoler, men også alle forskere og eksperter som brukes til å analysere og forske på data fra NKVS.

Min forskning på timetallsøkninga i grunnskolen kan kobles på tidsbruken knytta til NKVS. Forskninga viser at det har blitt lagt til over 700 undervisningstimer i grunnskolen siden tusenårsskiftet. Når jeg snakker med lærere, er det slående at økningen virker å ha gått dem hus forbi. Jeg har også spurt forskere og politikere. Ingen klarer å svare på hva timene brukes til. Etter å ha lest lærer Andreas Stien-Leenderts nyutgitte debattbok «Skolen er ikke for alle, men den kan bli det» om kartleggingsjaget i Osloskolen, ble jeg sittende igjen med et spørsmål som peker i retning av et svar: Hvor mange av disse 700 undervisningstimene brukes på gjennomføring av kartlegging og prøver – altså NKVS?

Det snakkes om at skolene ikke har penger til å dekke det grunnleggende. Lærere har begynt å bruke emneknaggen #fattigskolen i sosiale medier. Flere medier har vist hvordan skolene må

nedprioritere spesialpedagogikk. Det har vært flere saker med rektorer som ikke får pengene til å strekke til. Spørsmålet er: Hvor blir pengene av?

NKVS viser at det både finnes og brukes penger. Vitnesbyrdene fra skolen tyder imidlertid at pengebruken ikke kommer skolene til gode. Er det slik at færre kroner og øre når fram til skolene, lærerne og elevene?

Delrapporten om kvalitetsvurderingssystemet legger grunnlaget for en hovedrapport som kommer høsten 2023. Kunnskapsgrunnlaget har stor betydning for hvilke spørsmål det er mulig å stille i hovedrapporten.

Slik delrapporten er skrevet nå, gjør den det umulig å stille spørsmål ved prislappen på NKVS. Det hindrer også en grunnleggende diskusjon om hva vi skal – og ikke skal – bruke tid og penger på i skolen.